RAHANDUSMINISTEERIUM

Kultuuriministeerium
min@kul.ee

Teie 30.09.2026 nr 1-11/341-9 ,
KUM/26-1083/-1K

Meie 30.10.2026 nr 1.1-11/3951-2

Muuseumiseaduse muutmise seaduse eelnõu

Lugupeetud proua minister

Kooskõlastame muuseumiseaduse muutmise seaduse eelnõu, kuid esitame selle kohta järgmised märkused, millega palume arvestada.

1. Nõukogu moodustamine ja koosseis. Palume muuta nõukogu liikmete nimetamise korda selliselt, et Eesti Teaduste Akadeemia või muuseumivaldkonna esindusorganisatsioonide viivitus liikmete nimetamisel ei takistaks kultuuriministril oma pädevusse kuuluvate liikmete nimetamist. Sõnastus, mille kohaselt nimetab minister liikmed „pärast“ teiste osapoolte tehtud nimetamisi, võib põhjustada nõukogu moodustamisel ummikseisu. Soovitame kaaluda sihtasutuste puhul kasutatava lahendusega sarnast korda: Eesti Teaduste Akadeemia ja muuseumivaldkonna esindusorganisatsioonid esitavad kandidaadid kultuuriministrile, kes nimetab nõukogu liikmed. Nõukogu koosseisu kujundamisel tuleks arvestada ka riigi osaluspoliitika põhimõtetega, sealhulgas soolise tasakaaluga.

2. Nõukogu koosolekute sagedus. Soovitame sätestada, et nõukogu koosolekud toimuvad vastavalt vajadusele, kuid mitte harvem kui üks kord kolme kuu jooksul. Ettepanek lähtub riigivaraseaduses kasutatud nõukogu koosolekute sageduse põhimõttest.

3. Nõukogu otsuste vastuvõtmiseks vajalik häälteenamus. Palume üle vaadata kolme neljandiku poolthäälte nõue ja täpsustada selle eesmärki. Kui nõuet arvestatakse kogu viieliikmelisest nõukogu koosseisust, on otsuse vastuvõtmiseks vaja vähemalt nelja liikme poolthäält; kolm poolthäält sellele nõudele ei vasta. Kui eesmärk on võimaldada otsuse vastuvõtmist kolme liikme toetusel, soovitame sätestada selgelt vähemalt kolme nõukogu liikme poolthääle nõue. Kui sätte eesmärk on vältida olukorda, kus Eesti Teaduste Akadeemia ja muuseumivaldkonna esindusorganisatsioonide nimetatud kaks liiget teevad otsuseid enne riigi nimetatavate liikmete ametisse asumist, tuleks hinnata, kas vähemalt kolme poolthääle nõue täidaks seda eesmärki piisavalt.

4. Sõnastuse ühtlustamine. Eelnõuga MuuSi lisatava § 4^4 lõike 8 sõnastuse puhul soovitame ühtlustada seda Rahvusooperi ja Eesti Rahvusringhäälingu regulatsioonides kasutatud sõnastusega. Alternatiiv oleks: „Nõukogu liikmele makstakse tasu 0,3 kuutasu alammäära kuus ja nõukogu esimehele 0,5 kuutasu alammäära kuus“.

Suur-Ameerika 1 / 10122 Tallinn / 611 3558 / info@fin.ee / www.fin.ee
Registrikood 70000272

5. Põhikirja ja teiste dokumentide kinnitamine. Eelnõuga MuuSi lisatava § 4^5 sõnastuse puhul palume sätestada tähtaeg, mille jooksul peab nõukogu kinnitama Eesti Rahva Muuseumi põhikirja, kuna kavandatud lahenduse kohaselt moodustatakse avalik-õiguslik juriidiline isik enne põhikirja olemasolu ning põhikirja koostamine jääb moodustatava nõukogu ülesandeks. Samuti palume tagada, et nõukogu pädevus hõlmab lisaks põhikirja esmakordsele kinnitamisele ka selle muutmist. Nõukogu pädevust käsitlevates sätetes soovitame kasutada läbivalt sõnastust „kinnitab". Ühtlasi tuleks kontrollida, et kinnitamise pädevus hõlmaks üheselt ka põhikirja, arengukava, finantsplaani ja eelarve muudatuste kinnitamist.

6. Aasta tegevuseesmärgid. Eelnõuga MuuS-i lisatava § 4^5 puhul soovitame paigutada aasta tegevuseesmärkide kinnitamise nõukogu ülesannete loetelu punkti 4 eelarve kinnitamise juurde, et tegevuseesmärgid ja nende täitmiseks kavandatud vahendid oleksid käsitletud koos.

7. Juhatuse moodustamine ja lepingute pikendamine. Palume üle vaadata eelnõuga MuuS-i lisatava § 4^6 lõikes 5 kavandatud lahendus. Selline pädevuste jaotus võib piirata nõukogu sisulist rolli juhatuse koosseisu kujundamisel ning taandada nõukogu ülesande juhatuse esimehe valiku formaalseks kinnitamiseks. Palume täpsustada nõukogu otsustusõigust teiste juhatuse liikmete valimisel. Samuti palume hinnata vajadust reguleerida juhatuse liikmete lepingute pikendamise korda.

8. Väärtpaberite omandamine. Palume täpsustada MuuS-i lisatava § 4^8 lõike 3 punktis 1 sätestatud väärtpaberite omandamise õiguse ulatust. Väärtpaberite üldmõiste hõlmab muu hulgas optsioone, mistõttu võib kavandatud sõnastus anda muuseumile kavandatust laiema investeerimisõiguse. Samuti palume selgitada võlakirjade omandamise õiguse suhet järgmises punktis sätestatud laenu andmise keeluga ning tagada nende sätete sisuline kooskõla.

9. Nõukogu töö alustamise ajakava. Eelnõu kohaselt moodustatakse avalik-õiguslik juriidiline isik Eesti Rahva Muuseum 1. aprillil 2027 ning samal kuupäeval alustab tööd juhatuse esimees. Meie hinnangul on aga oluline, et ka nõukogu alustaks oma tööd varem, et tagada ülemineku ettevalmistamine ja järelevalve juhatuse tegevuse üle ning muuseumi tegevuse täies mahus toimimine alates 1. jaanuarist 2028. Nõukogu töö ja liikmete tasustamine peaksid algama hiljemalt 1. augustil 2027. Ka sellisel juhul oleks juhatuse esimees olnud neli kuud ametis ilma nõukoguta, mistõttu tuleks võimaluse korral eelistada lühemat moodustamistähtaega.

Palume Kultuuriministeeriumil hinnata nõukogu varasema võimaliku tegutsemisega kaasnevaid 2027. aasta kulusid ning leida nende katteks vahendid oma olemasoleva eelarve piires. Kui kulude katmine olemasoleva eelarve piires osutub keeruliseks, palume kaaluda üleminekuperioodiks eraldi tasustamiskorda, arvestades nõukogu ülesandeid ja töömahtu. Vastav erisus tuleks sätestada eelnõus ning töökorraldust ja eelarvevajadust selgitada seletuskirjas. Kui eelnimetatud tegevused nõuavad 2027. aasta riigieelarve muutmist, siis tuleb arvestada sellega, et ERMi muutumisega avalik-õiguslikuks juriidiliseks isikuks ei ole tema eelarve enam osa riigieelarvest.

10. Avalik-õigusliku juriidilise isiku loomine muuseumiseaduse alusel. Mõistame, et praktikas on kasutatud erinevaid viise avalik-õiguslike juriidiliste isikute loomiseks, seda on tehtud nii selle isiku kohta käiva seadusega (Eesti Rahvusringhääling Eesti Rahvusringhäälingu seadus-Riigi Teataja, Rahvusooper Estonia Rahvusooperi seadus-Riigi Teataja, Tartu Ülikool Tartu Ülikooli seadus-Riigi Teataja, Eesti Rahvusraamatukogu Eesti Rahvusraamatukogu seadus-Riigi Teataja) kui ka valdkonnaseadusega, nt Töötukassa Töötuskindlustuse seadus-Riigi Teataja. Antud olukorras muudab seadusest arusaamise keerukaks, et reguleeritakse ka teistesse avalik-õiguslikesse juriidilistesse isikutesse puutuvat (võetakse kasutusele termin

„muu avalik-õigusliku isiku muuseum“, kusjuures seda terminit ei avata. MuuS § 2^1 punkt 4, mida ei muudeta, on selgitatud avalik-õigusliku isiku muuseumi tähendust, milleks on avalik-õiguslik juriidiline isik või selle struktuuriüksus, aga sisuliselt seda terminit enam ei kasutata, see ilmselt peaks olema ERM, keda on aga edaspidi nimeliselt mainitud). Palume seletuskirjas põhjendada, miks luuakse eraldiseisev avalik-õiguslik juriidiline isik muuseumiseaduse täiendamise, mitte eraldi seaduse alusel.

11. Sihtasutuse tegevusvormist loobumise põhjendamine. Palume seletuskirjas selgemalt põhjendada sihtasutuse tegevusvormist loobumist. Praegusest selgitusest ei nähtu, kuidas see tegevusvorm takistab ERM-i eesmärkide täitmist, sealhulgas võrrelda nende tegevusvormide juhtimis- ja vastutuskorraldust. Sihtasutuste juhtimisregulatsioon ja -praktika on konkreetsemad ning juurdunumad. Avalik-õigusliku juriidilise isiku puhul võib asutaja või omaniku rolli täitva osapoole puudumine muuta juhtimisprobleemide lahendamise ja vastutuse jaotuse ebaselgemaks. Samuti on seaduses sätestatud juhtimiskorralduse muutmine keerukam ja aeganõudvam kui sihtasutuse põhikirja muutmine. Seetõttu palume selgitada, millised avalik-õigusliku vormi eelised kaaluvad üles nimetatud juhtimisriskid ja väiksema paindlikkuse.

12. Finantsvahendite haldamine. Teeme ettepaneku, et ERM-il säiliks kohustus hoiustada oma raha Riigikassas.

13. Õigusvõime ja lõpetamine. Eelnõust ei saa aru, mis hetkest tekib avalik-õiguslik juriidiline isik Eesti Rahvamuuseum, st mis on see seaduses sätestatud hetk, kui tal tekib TsÜS § 26 lõike 3 kohaselt õigusvõime. Eelnõust puuduvad ERM-i kui avalik-õigusliku juriidilise isiku lõpetamise sätted (TsÜS § 39 punkt 1, § 45 lõige 3).

14. Vara ja eelarve eristamine. Palume eristada seaduses ERM-i kui avalik-õigusliku juriidilise isiku vara ja finantseerimist/eelarvet reguleerivad sätted nagu on teistes avalik-õiguslikke juriidilisi isikuid reguleerivates seadustes (näiteks Rahvusooperi seadus). Riigi tasandil on samuti vara ja eelarve jaoks eraldi regulatsioonid. Hetkel on nad läbisegi (vara all on riigieelarvelised toetused ja tulud ning halduslepingu all on rahastamine) ning ei moodusta süsteemset tervikut.

15. Rahastamise alused. ERM-i kui avalik-õiguslikku juriidilist isikut hakatakse rahastama riigieelarvelisest tegevustoetusest. Iga aasta kohta sõlmitakse selleks rahastuskokkulepe, mis on halduslepingu lisa (MuuS-i lisatav § 4^9). Jääb mulje, et rahastuskokkuleppe aluseks on üksnes haldusleping, mitte aga näiteks põhikiri või arengukava või selle alusel kehtestatavad aastased tegevuseesmärgid. Kui soovitakse moodustada täitevvõimust institutsiooniliselt sõltumatut asutust, siis osa vahenditest tuleks anda lähtudes arengudokumentides määratud eesmärkidest ja põhikirjalistest ülesannetest.

16. Kesksete teenuste kättesaadavus. Halduslepingute koostamisel tasub hoolikalt jälgida ERMi koondavate kesksete teenuste kättesaadavust ja pakkumise tingimusi, iseäranis neis punktides, mis on seadusega vähem reguleeritud (nt museoloogiaalane teadus- arendus ja nõustamistegevus).

17. Ülekantud vahendite üleandmine. Eelnõuga MuuS lisatava § 32^2 lõike 4 kohaselt suunatakse riigiasutuse ERM kasutamata jäänud riigieelarve vahendid ERMi kui avalik-õigusliku juriidilise isiku tegevuse finantseerimiseks. Kuna ERMi eelarve ei ole enam aastast 2028 riigieelarve osa, palume eelnõu rakendussätteid täiendada sätetega, mis võimaldavad Kultuuriministeeriumil 2027. aastast üle kantavad eelarve jäägid üle anda avalik-õiguslikule juriidilisele isikule ERM-ile. Võimalik sõnastus: „(4) Riigiasutuse Eesti Rahva Muuseum 2027. aasta eelarve kasutamata jäägid, mis on 2028. aastasse üle kantud, suunatakse Eesti Rahva

Muuseumi kui avalik-õigusliku juriidilise isiku tegevuse finantseerimiseks. Kultuuriministeerium selgitab nimetatud jäägid välja 2028. aasta 1. märtsiks ja valdkonna eest vastutav minister kannab need üle 2028. aastasse. Seejärel antakse jäägid Eesti Rahva Muuseumile üle üleandmise-vastuvõtu aktiga hiljemalt 2028. aasta 1. maiks.“ (kuupäevad on näitlikud).

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Jürgen Ligi
rahandusminister

Marge Kaskpeit 5885 1423
Marge.Kaskpeit@fin.ee

Kalle Viks 5885 1378
Kalle.Viks@fin.ee

Karl-Adolf Aasamäe 5454 0352
karl-adolf.aasamae@fin.ee

Liisi Pooga 5886 7415
Liisi.Pooga@fin.ee

Gerly Elbrecht 5918 5868
Gerliy.Elbrecht@fin.ee